

SOCIÁLNA NÁUKA CIRKVI V OSNOVÁCH PREDMETU NÁBOŽENSTVO A NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA

Sociálne učenie Cirkvi je súčasťou komplexného pohľadu na dejiny našej Cirkvi. Sociálna starostlivosť Cirkvi mala v dejinách Cirkvi vždy svoje miesto. Jednalo sa o vnímanie základných ľudských práv vyplývajúcich z toho, že človek je Božím tvorom a obrazom Boha. Zrod sociálnej náuky Cirkvi prostredníctvom encykliky pápeža Leva XIII. Rerum novarum z roku 1891 je odpoveďou na priemyselnú revolúciu a poukázaním na základné ľudské práva. Od 19. storočia až dodnes sa vynárajú stále nové otázky v sociálnej oblasti. Potláčanie práva a spravodlivosti, zločiny proti ľudskosti, problém nespravodlivých zákonov, ohrozenie rodiny, deformovanie slobody – to sú len niektoré z tém, ktoré sa dotýkajú viac alebo menej každého človeka, kresťana alebo človeka iného vyznania.

Uvedené témy sú súčasťou platných osnov náboženskej výchovy na 2. a 3. stupni vzdelávania. Implicitne sú tieto témy poňaté už i na 1. stupni vzdelávania. Žiaci sú vedení v duchu evanjelia k láske, pravde a spravodlivosti voči všetkým ľuďom, formujú sa k životu podľa Desatora a k rozlišovaniu dobra od zla.

V nasledujúcej tabuľke uvádzame prehľad tém v Rámcovom vzdelávacom programe (RVP) podľa jednotlivých ročníkov, v ktorých je potrebné zdôrazniť sociálny rozmer Cirkvi.

Základné školy

Roč.	Téma v RVP	Výkonový štandard
5.	5. Dialóg cez službu Cirkev slabých – etika chudoba a milosrdenstva v Cirkvi, starostlivosť o chudobných a chorých v súčasnej farnosti, služba chorým.	<ul style="list-style-type: none">• Vymenovať formy pomoci Cirkvi chudobným a biednym v dejinách a v súčasnosti.
5.	5. Dialóg cez službu Sviatosť služby spoločenstvu – sviatosť manželstva.	<ul style="list-style-type: none">• Oceniť službu rodičov pre rodinu a vysvetliť potrebu sviatosti manželstva.
6.	5. Konat' v pravde Skutky lásky – skutky telesného a duchovného milosrdenstva, spravodlivosť a pravda v spoločnosti, sociálny hriech.	<ul style="list-style-type: none">• Sformulovať príklady skutkov telesného a duchovného milosrdenstva.• Posúdiť na konkrétnych situáciách postoj spoločnosti k pravde, láske a spravodlivosti.• Vysvetliť pojem sociálny hriech.
7.	5. Láska ako princíp slobody Sloboda a vzťah k autoritám, sloboda a prosociálne správanie.	<ul style="list-style-type: none">• Zdôvodniť dôležitosť autority v spoločnosti i v Cirkvi.• Rozpoznať hranice osobnej slobody.
8.	4. Dôstojnosť a výkon človeka Hodnota ľudskej práce a dôstojnosť človeka, základné princípy sociálnej náuky Cirkvi.	<ul style="list-style-type: none">• Vymenovať dôsledky posudzovania hodnoty človeka na základe iba jeho výkonu.• Porovnať Ježišov zákon lásky so sociálnymi zákonmi modernej spoločnosti.
9.	5. Zodpovednosť človeka za svet, v ktorom žije Ekológia a zodpovednosť (globálne problémy), angažovanosť kresťana v spoločnosti.	<ul style="list-style-type: none">• Zdôvodniť dôležitosť ekologického myslenia na celospoločenskom kontexte.

Gymnaziá a stredné odborné školy

Roč.	Téma v RVP	Výkonový štandard
2.	4. Kresťanské hodnoty v spoločnosti Sociálna náuka Cirkvi, vzťah Cirkvi a štát.	<ul style="list-style-type: none">• Zdôvodniť pozitívny vzťah človeka k spoločnosti.• Vymenovať princípy sociálnej náuky Cirkvi.• Opísať úlohu Cirkvi v štáte a v politike.• Diskutovať o potrebe účasti na voľbách.
4.	1. Láska a spravodlivosť Sociálna spravodlivosť, etika práce a podnikania, hodnota práce a dôstojnosť človeka.	<ul style="list-style-type: none">• Vysvetliť zmysel majetku a vlastníctva a zdôvodniť ich hranice.• Zdôvodniť potrebu sociálnej spravodlivosti.• Charakterizovať etiku práce a podnikania.• Oceniť význam dôstojnosti človeka a hodnoty jeho práce.
4.	2. Právo na spravodlivosť Sociálna politika spoločnosti, sociálna náuka Cirkvi, konzumné ponuky spoločnosti.	<ul style="list-style-type: none">• Zdôvodniť potrebu sociálnej politiky.• Analyzovať učenie sociálnej náuky Cirkvi.• Zdôvodniť negatívne prvky konzumných ponúk spoločnosti.

Ako odborný prameň môže učiteľom náboženstva pomôcť vysokoškolská učebnica Ľuboslava Hromjána *Vybrané kapitoly zo sociálnych cirkevných dejín*. Od vysvetlení základných pojmov v úvode knihy prechádza jednotlivými historickými obdobiami (starovek, stredovek, novovek a moderné dejiny), v ktorých charakterizuje jednotlivé formy sociálnej starostlivosti na pozadí konkrétnej etapy histórie. Publikácia ponúka stručný prehľad hlavných aktivít Cirkvi v sociálnej oblasti so zameraním na európske dejiny.

Pre obohatenie vyššie uvedených tém v jednotlivých ročníkoch môže učiteľ náboženstva vhodne využiť DVD *Kresťania v spoločnosti* (Základné otázky Sociálnej náuky Cirkvi), ktoré vydalo vydavateľstvo LUX communication. Každý zo súboru 9 dokumentárnych 30 minútových filmov je spracovaný tak, že ponúka obsahové významy kľúčových pojmov k danej problematike, morálny pohľad Cirkvi, svedectvo ľudí a konkrétne fakty z dejín. Úlohou učiteľa je výber jemu vhodnej časti dokumentu, príprava pracovného listu (porovnanie, pojmy, čo ma oslovilo a pod.), prípadne vhodných otázok, na ktoré žiaci pri sledovaní dokumentu hľadajú odpovede. Filmové dokumenty je vhodné používať vo vyšších ročníkoch (od 8. ročníka ZŠ).

V tabuľke uvádzame kľúčové témy, ktorých sa dotýkajú niektoré zo série deviatich dokumentárnych filmov.

Názvy dokumentov na DVD	Kľúčové témy jednotlivých dokumentov
Kresťanská sociálna etika	<ul style="list-style-type: none">• <i>Desať Božích prikázaní a ich živý obsah</i>• <i>Zrod sociálnej náuky Cirkvi ako odpoveď na priemyselnú revolúciu, egoizmus v hospodárstve</i>• <i>Sociálne učenie Cirkvi ako súčasť morálneho učenia</i>• <i>Sociálna náuka ako podklad pre princípy – ľudská dôstojnosť, verejné dobro, spravodlivosť, solidarita s chudobnými</i>• <i>Dôstojnosť človeka – prvotný motív pre sociálne doktríny</i>• <i>Spravodlivosť – základné kritérium morálky</i>• <i>Sloboda – znak Božieho obrazu a dôstojnosti človeka</i>• <i>Prirodzený zákon – v každom človeku, hoci sa ho môže zriecť</i>• <i>Verejné dobro ako súbor podmienok umožňujúcich realizovať svoje poslanie</i>• <i>Solidarita ako sociálny princíp a čnosť</i>
Rodina a spoločnosť	<ul style="list-style-type: none">• <i>Manželstvo – uzatvorené slobodným súhlasom oboch</i>• <i>Rodina – inštitúcia, ktorá stojí medzi jednotlivcom a spoločnosťou, miesto spoločenstva, lásky a starostlivosti o všetkých členov rodiny, puto pokrvnej solidarity</i>• <i>Základné črty manželstva: celok, jednota, nerozlučiteľnosť, rodenie detí</i>• <i>Zodpovedné rodičovstvo</i>• <i>Základné povinnosti manželov: vzájomná pomoc, vernosť, spoločný život</i>
Právo a spravodlivosť	<ul style="list-style-type: none">• <i>Spravodlivosť a právo – základný rozdiel</i>• <i>Práva každého človeka</i>• <i>Holokaust</i>• <i>Zoznam základných ľudských práv</i>• <i>Zločiny proti ľudskosti</i>• <i>Trest smrti, eutanázia, problém nespravodlivých zákonov</i>• <i>Uplatnenie výhrady vo svedomí</i>

Spracovala: Klára Soľanová

KO_2915_2016_č_1